

Keskne volituste haldamise süsteem Pääsuke

- Mis või kes on Pääsuke?
 - Pääsuke on Eesti e-riigi elektrooniline keskselt hallatav volituste haldamise infosüsteem, kus kasutaja näeb tema poolt või talle antud volitusi üle terve Eesti riigi erinevate infosüsteemide.
- Mis on Pääsukese eesmärk?
 - Korrastada olemasolev Eesti digiriigi volituste keeruline maailm ja pakkuda uue kvaliteediga innovatiivset, selget ja kasutajasõbralikku volituste haldamise süsteemi.
- Mis on Pääsukese missioon ja visioon?
 - Missioon: Volituste maailma loob selguse Pääsuke;
 - Visioon: Volituste korrashoid on aja ja raha kokkuhoid.
- Miks on Pääsukest vaja?
 - Idee Pääsukestest tekkis ettevõtja digivärava kontseptsiooni välja töötamisel, mille käigus selgus vajadus sulgeda olemasolev ajale jalgu jäänud volituste haldamise infosüsteem.
- Milline on Pääsukese tehniline ülesehitus?
 - Pääsukese võib tinglikult jagada kaheks komponendiks:
 - ☒ kasutajaliides volituste vaatamiseks ja muutmiseks portaalis <https://eesti.ee/>;
 - ☒ volituste küsimise X-tee liides, nn oraakli teenus;
 - Kasutajaliidese kaudu on võimalik volitusi hallata nii Pääsukeses endas kui ka Pääsukesega liidestunud süsteemides:
 - Pääsukeses hoitavaid kehtivaid volitusi saab küsida oraakli teenuse kaudu. Oraakli teenus võimaldab liidestuvatel süsteemidel loobuda enda volituste süsteemi realiseerimisest.
- Kes tegeleb Pääsukesega?
 - Pääsukese arendust viib läbi Riigi Infosüsteemi Amet, kes arendab toodet koos oma lepingupartneriga;
 - Pääsukese vastutavaks töötajaks on Riigi Infosüsteemi Amet.
- Kus asub Pääsuke?
 - Pääsuke asub riigiportaali lehel aadressiga <https://eesti.ee> ja on leitav riigiportaali menüüst volituste realt.

- Kes on Pääsukese klient?
 - o Pääsukese esimeses skoobis keskenduti ettevõtetele ja asutustele. Hilisemas faasis ei ole välistatud skoobi laiendamine ka eraisikutele;
 - o Kõik, kelle olemasolev volituste haldamise infosüsteem on ajale jalgu jäänud ja kellel on soov see uue süsteemi vastu välja vahetada:
 - ☐ Pääsukese kasutuselevõtt säästab vajadusest investeerida ja luua omaenda volituste haldamise infosüsteem;
 - ☐ Pääsuke säästab oma infosüsteemi haldamiskuludest jm kaasnevatest kuludest;
 - ☐ Pääsuke toetab uute lahenduste kasutuselevõttu ja paindlikku riigivalitsemist ning on digiväelise Eesti üks alustalasid. Pääsuke on kõrgkäideldav ja turvaline;
 - ☐ Pääsuke on äriolist väärtust pakkuv lahendus, mille kasutegur on selgelt ajas ja rahas mõõdetav.

- Kuidas riigi- ja kohaliku omavalituse asutused saavad Pääsukest kasutada?
 - o Äriregistri registrikaardi riigiasutuste esindusõiguslike isikute andmed ei ole erinevalt ettevõtja juhatuse liikmete infost õigusliku tähendusega¹ (tegemist on informatiivse tähendusega registriga);
 - o Tuleb eristada ettevõtjate või eraõiguslike juriidiliste isikute ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute toimimise loogika erinevusi;
 - o Kuna riigiasutuste volituste, rollide ja pääsuõiguste regulatsioon on sätestatud õigusloomes (nt seadustes, määrustes või muudes õigusaktides), siis sellest johtuvalt toimub nende volituste haldus asutuste enda dokumendihaldus- või mõnes teises asjaomasel infosüsteemis. Põhjuseks asutuste toimimise loogika erinevus ettevõtjatest või eraõiguslikest juriidilistest isikutest;
 - o Kui aga asutuse esindusõiguslik isik või volituste haldur soovib siiski Pääsukeses anda mingit rolli selle asemel, et ta saadaks selle asjaomase infosüsteemi kasutajatoele e-maili vahendusel või muul viisil pärast majasisest volituse andmise protsessis ette nähtud toimingute läbi viimist, siis Pääsuke annab neile selleks võimaluse.

- Kas Pääsuke on turvaline?
 - o Jah, sest Pääsukese liiklus toimib üle turvalise X-tee andmevahetuskihi;
 - o Pääsukest arendades järgitakse kõiki kaasaegseid Eesti Infoturbestandardi (EITS) jt turvalise arendustegevuse nõudeid ja standardeid.

- Miks on Pääsukesega integreerumine kasulik?
 - o Volitusi saab hallata ühest kesksest kohast – <https://eesti.ee> portaalist;
 - o Kogu volituste haldamine on kasutaja jaoks mugav;
 - o Puudub vajadus luua endale keeruline volituste haldamise infosüsteem;

¹ Riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riikliku registri andmed kuuluvad e-äriregistri koosseisu, ent see asutusi koondav register on informaativse tähendusega, mille eesmärk on avaliku sektori siseselt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute üle arvestuse pidamine ning registriandmete kättesaadavaks tegemine (kohtute seadus § 16 lg 2¹).

- o Tekib selgus olemasolevasse keerulisse volituste maailma;
 - o Hoiab kokku aega ja raha;
 - o Kasutatakse Eesti digiriigi uut ja innovatiivset infosüsteemi olles osa sellega kaasnevast võimalikust eduloost.
- Kas Pääsukeses saab volitust ka digiallkirjastada?

 - o Jah, Pääsuke pakub SIGA digiallkirjastamise lahendust;
 - o Pääsuke pakub ringkinnitamise lahendust - ettevõtte saab Pääsukese iseteeninduses volitusi anda ka siis, kui selleks on vaja ettevõtte mitme seadusjärgse esindaja allkirja.
- Kas Pääsuke on ka õiguslikult reguleeritud?
 - o Jah, Pääsuke saab avaliku teabe seadusesse oma volitusnormi ja selle alusel kehtestatakse Pääsukesele omaenda rakendusmäärus, mis reguleerib eelpool nimetatud infosüsteemi õiguslikud nüansid.
- Millised on jätkutegevused?
 - o Plaanis on luua täiendavaid äriolist väärtust pakkuvaid lahendusi, mis on kavas implementeerida 2026.aasta jooksul nt:
 - pääsukese arendus on agiilne ja avatud võimalike teiste ärioliste vajaduste lahendamisele (nt eraisikutevahelised volitused, uus UI/UX disain jne), loob väärtust ja hoiab kokku nii aega kui raha.
- Kes on Pääsukesega liidestunud?
 - o Riigiportaal <https://eesti.ee> koos tema poolt vahendatavate teenustega;
 - o Majandusaasta aruannete edastamise portaal;
 - o Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet;
 - o Elering;
 - o Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet;
 - o Registrate ja Infosüsteemide Keskus;
 - o Muinsuskaitseamet;
 - o Tervisekassa;
 - o Terviseamet;
 - o Riiklik postkast;
 - o Sündmusteenused;
 - o Justiits- ja Digiministeerium;
 - o Maa- ja Ruumiamet.
- Kuidas on lood erasektorist liidestujatega?
 - o Tagasiside on olnud positiivne ja huvi on märkimisväärne;
 - o Esimeseks erasektorist liidestujaks oli Elering;
 - o Edasiste liidestumiste tarbeks peetakse läbirääkimisi (nt EMTA-l on plaanis liidestuda 2026.a jooksul).

- Allolevatelt linkidelt on leitavad tänased analüüsi- ja arendushanke ning jooksva arendustegevuse materjalid:
 - o Analüüs: <https://www.ria.ee/riigi-infosustem/kesksed-platvormid-avalikeeteenuste-pakkumiseks/paasuke>
 - o Avalik dokumentatsioon: <https://e-gov.github.io/PH-Doku/>
- Kuidas saada Pääsukese tiimiga ühendust?
 - o Tanel Tsirgu, tanel.tsirgu@ria.ee – Pääsukese tootejuht RIA Personaalriigi osakonnas.